

Kolmule

Status og råd

Kolmulebestanden nådde toppen i 2003, og er nå raskt på vei nedover. Gytebestanden forventes å være over føre-var-nivået på 2,25 millioner tonn tidlig i 2010. All tilgjengelig informasjon tilsier at årsklassene som ble gytt i 2005–2008 er svake sammenlignet med de ti foregående årene. Dette får en rekke konsekvenser både for kolmulefiskeriene og for økosystemene i Norskehavet og Barentshavet. Siden det blir veldig lav tilførsel av ungfisk til den fiskbare delen av bestanden de nærmeste årene, er det fortsatt nødvendig med kutt i uttaket for å holde gytebestanden over det kritiske nivået (B_{lim}).

Rådet fra ICES for 2010 er en totalkvote på 540 000 tonn, og den vedtatte totalkvoten tilsvarer ICES' råd. Det er da forventet at gytebestanden i 2011 holder seg over føre-var-nivået.

Dersom rekrutteringen på sikt forblir lav, og på tilsvarende nivå som før 1995, viser beregninger utført av ICES at det bærekraftige utbyttet vil ligge mellom 300 000 og 470 000 tonn per år. Dette er 4–6 ganger lavere enn det årlige uttaket de siste ti årene. I 2009 ble kolmulemengden beregnet til å være vel 30 prosent i forhold til toppåret 2003.

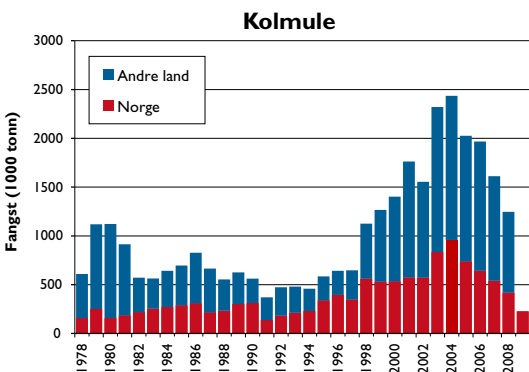
Det er vanskelig å forutsi nøyaktig hvilke effekter kolmuledgangen vil få siden andre arter kan overta kolmulens rolle både som planktonspiser og byttedyr. Det er for eksempel verdt å merke seg at loddebestanden i Barentshavet og bestanden av norsk vårgytende sild har økt samtidig som kolmulebestanden har blitt redusert.

Fiskeri

Hovedfisket skjer langs kontinentalskråningen og bankene vest for De britiske øyer og ved Færøene, hvor kolmule samler seg for å gyte om våren. Norge opererer her med over 40 ringnotfartøyer utstyrt med pelagisk trål. Disse fartøyene kan fiske 78 prosent av den norske kvoten. Industritrålere har adgang til 22 prosent av kvoten og fisker året rundt, hovedsakelig langs den vestlige og sørlige kanten av Norskerenna og nordover rundt Tampen. Noen industritrålere deltar også i fiskeriet på gytefeltene. Totalkvoten for 2009 var 606 000 tonn, og foreløpig statistikk indikerer at dette også vil være totalfangsten. Den rapporterte norske fangsten i 2009 var 226 000 tonn.

Norge har historisk sett vært den dominerende nasjonen i kolmulefisket med ca. 40 prosent av totalfangsten (figur). Etter at kyststatene Norge, Island, EU og Færøene ble enige om fordeling av kolmule i 2005, har den

norske andelen blitt lavere – ca. 34 prosent etter kvotebytte med andre land. Foruten Norge er Russland, Færøene, Island og Nederland store aktører i kolmulefisket, men alle EU-land langs kysten fra Portugal til Sverige deltar.

Utvikling av rapportert fangst av kolmule. For 2009 er det kun norsk fangst som er vist.

Kontaktperson: Åge Høines | aageh@imr.no

Kolmule – *Micromesistius poutassou*

Andre norske navn: Blågunnar, blåhvitting, kolkjeft

Familie: Torskefamilien (Gadidae)

Maks størrelse: 50 cm og 800 gram

Levetid: Opptil 20 år, men sjelden over 10 år

Leveområde: Hele Nord-Atlanteren fra Svalbard til Marokko samt Middelhavet

Hovedgyteområde: Vest for De britiske øyer

Gytetidspunkt: Februar–april

Føde: Spiser krill, amfipoder og småfisk

Særtrekk: Har fått navnet kolmule fordi munnhulen og gjellehulene er svarte

Nøkkeltall:

KVOTERÅD 2010: 540 000 tonn

KVOTE 2010: 540 000 tonn, norsk: 206 000 tonn

KVOTE 2009: 606 000 tonn

NORSK FANGST 2009: 226 000 tonn

NORSK FANGSTVERDI 2008: 424 mill. kroner

Fakta om bestanden:

Kolmule er en liten torskefisk som hovedsakelig holder til i Nordøst-Atlanteren og i Middelhavet. Mindre bestander finnes også i Nordvest-Atlanteren. Kolmule i Nordøst-Atlanteren betraktes forvaltningsmessig som én bestand, men består av to hovedkomponenter, en nordlig og en sørlig, med en grov delelinje på Porcupinebanken vest for Irland. Noen norske fjorder samt Barentshavet har lokale bestandskomponenter, selv om de store mengdene av kolmule i Barentshavet de siste årene hører til den atlantiske hovedkomponenten.

Kolmule er en av de mest tallrike fiskeartene i de midterste vannlagene i Nordøst-Atlanteren. Arten er mest vanlig på 100–600 m dyp, men den kan også svømme nær overflaten deler av døgnet og nær bunnen på grunt vann. Den er blitt observert så dypt som 900 meter.

Kolmule spiser for det meste krepsdyr som krill og amfipoder. Stor kolmule spiser gjerne småfisk, inkludert ung kolmule. Det hender at den må konkurrere om maten med sild og makrell. Dette er mest vanlig for ung kolmule (0- og 1-åringer), som holder seg høyere oppe i vannet. En del rovfisk og sjøpattedyr beiter på kolmule, og den er blant annet en viktig del av føden til sei, blåkveite og grindhval. Voksen kolmule vandrer hver vinter til gyteområdene vest for De britiske øyer. Egg og larver transporteres med havstrømmene, og driftmønsteret varierer fra år til år. Larver fra gyting vest for Irland kan for eksempel ende opp både i Norskehavet og i Biscayabukta. Det viktigste føde- og oppvekstområdet er Norskehavet.